

Niepowodzenia ochrony praw człowieka i sprawiedliwości w Demokratycznej Republice Konga

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 7 października 2010 r. w sprawie braku ochrony praw człowieka i sprawiedliwości w Demokratycznej Republice Konga

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie Demokratycznej Republiki Konga (DRK), w szczególności rezolucję z dnia 17 stycznia 2008 r. w sprawie sytuacji w Demokratycznej Republice Konga oraz gwałtów jako zbrodni wojennych¹ oraz rezolucję z dnia 17 grudnia 2009 r.² w sprawie dopuszczania się przemocy seksualnej przez grupy zbrojne oraz ciągłego łamania praw człowieka w DRK; uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 maja 2009 r.³ w sprawie uwzględniania tematyki płci w stosunkach zewnętrznych UE oraz w procesie budowania pokoju i ugruntowywania tożsamości narodowej,
- uwzględniając „Wstępne sprawozdanie misji wyjaśniającej Wspólnego Biura ONZ ds. Praw Człowieka na temat masowych gwałtów i innych przypadków łamania praw człowieka, jakich dopuściły się grupy zbrojne między Kibua a Mpopi na obszarze Walikale w prowincji Kivu Północnego w dniach 30 lipca – 2 sierpnia 2010 r.” (*Rapport préliminaire de la mission d'enquête du Bureau Conjoint des Nations Unies aux Droits de l'Homme sur les viols massifs et autres violations des droits de l'homme commis par une coalition de groupes armés sur l'axe Kibua-Mpopi, en territoire de Walikale, province du Nord-Kivu, du 30 juillet au 2 août 2010*) (wstępne sprawozdanie na temat masowych gwałtów w Demokratycznej Republice Konga), opublikowane 24 września 2010 r.,
- uwzględniając umowę o partnerstwie z Kotonu podpisaną w czerwcu 2000 r.,
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 27 października 2009 r. w sprawie regionu Wielkich Jezior Afrykańskich,
- uwzględniając oświadczenie Rady z dnia 10 października 2008 r. w sprawie sytuacji we wschodniej części Demokratycznej Republiki Konga,
- uwzględniając projekt wspólnego działania Rady 2009/769/WPZiB z dnia 19 października 2009 r. zmieniającego wspólne działanie 2007/405/WPZiB w sprawie misji policyjnej Unii Europejskiej w zakresie reformy systemu bezpieczeństwa mającej odniesienie do wymiaru sprawiedliwości w Demokratycznej Republice Konga (EUPOL DR Konga),
- uwzględniając misję ds. reformy sektora bezpieczeństwa EUSEC DR Konga utworzoną w czerwcu 2005 r. (wspólne działanie Rady 2005/355/WPZiB z dnia 2 maja 2005 r. w sprawie misji doradczej i pomocowej Unii Europejskiej w zakresie reformy sektora bezpieczeństwa Demokratycznej Republiki Konga (DRK) (EUSEC DR Konga)),

¹ Dz.U. C 41 E z 19.2.2009, s. 83.

² Teksty przyjęte, P7_TA(2009)0118.

³ Teksty przyjęte, P6_TA(2009)0372.

- uwzględniając rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1856 (2008) w sprawie mandatu MONUSCO,
 - uwzględniając rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1925 (2010), w której określono mandat misji ONZ w Demokratycznej Republice Konga (MONUSCO),
 - uwzględniając rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1325 (2000) i 1820 (2008) w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa, a także rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1888 (2009) w sprawie przemocy seksualnej wobec kobiet i dzieci w konfliktach zbrojnych, która podkreśla odpowiedzialność wszystkich państw członkowskich za położenie kresu bezkarności i pociągnięcie do odpowiedzialności winnych zbrodni przeciw ludzkości i zbrodni wojennych, łącznie z przestępstwami związanymi z przemocą seksualną i innymi rodzajami przemocy wobec kobiet i dziewcząt,
 - uwzględniając przyjęte przez parlament Demokratycznej Republiki Konga w 2006 r. prawo dotyczące przemocy seksualnej, którego celem było przyspieszenie rozpatrywania spraw o gwałt i zaostrezenie kar,
 - uwzględniając plan działań Rady UE na rzecz równouprawnienia płci we współpracy na rzecz rozwoju, który powinien zapewniać uwzględnianie równouprawnienia płci we wszystkich pracach prowadzonych przez UE z krajami partnerskimi na wszystkich szczeblach,
 - uwzględniając mianowanie w marcu 2010 r. specjalnego przedstawiciela sekretarza generalnego ONZ ds. przemocy seksualnej w konfliktach zbrojnych,
 - uwzględniając wspólne oświadczenie złożone przez wysoką przedstawiciel Catherine Ashton i komisarza europejskiego ds. rozwoju Andrisa Piebalgsa w dniu 27 sierpnia 2010 r. w sprawie nawrotu aktów przemocy w Północnym Kiwu w Demokratycznej Republice Konga,
 - uwzględniając sprawozdanie sekretarza generalnego ONZ z dnia 23 sierpnia 2010 r. w sprawie ostatnich masowych gwałtów dokonanych na ludności cywilnej przez członków grup zbrojnych we wschodniej części Demokratycznej Republiki Konga,
 - uwzględniając rolę mechanizmów zarządzania kryzysowego UE przy wdrażaniu rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1325 i 1820 w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, polegającą na włączaniu do wszystkich misji zarządzania kryzysowego na całym świecie wyspecjalizowanych doradców lub punktów kontaktowych ds. problematyki płci,
 - uwzględniając art. 110 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Atul Khare, zastępca sekretarza generalnego ONZ ds. zachowania pokoju, poinformował Radę Bezpieczeństwa ONZ, że w dniach od 30 lipca do 4 sierpnia 2010 r. w zagłębiu górniczym we wschodniej części Konga ofiarą masowych gwałtów zbiorowych padło ponad 500 osób, w tym młode dziewczyny, kobiety w wieku nawet 75 lat, a także dzieci (dziewczynki i chłopcy), za co winą obarcza się rebeliantów i oddziały milicji,
- B. mając na uwadze, że do napaści o podłożu seksualnym doszło w pobliżu obozu misji pokojowej ONZ, położonego zaledwie kilka mil od miasta Luwungi; mając na uwadze, że –

jak się wydaje – pracownicy ONZ dowiedzieli się o zajęciu Luwungi i okolicznych wsi we wschodnim Kongu przez rebeliantów w dzień po rozpoczęciu ataków (do których doszło 30 lipca 2010 r.), a do siedziby głównej ONZ w Nowym Jorku informacja o gwałtach dotarła dopiero po dwóch tygodniach,

- C. mając na uwadze, że Misja ONZ w Demokratycznej Republice Konga (MONUSCO) zgodnie z rozdziałem VII karty ONZ uzyskała mandat uprawniający do użycia wszelkich środków niezbędnych do wykonania zadania polegającego na ochronie, w tym skutecznej ochronie ludności cywilnej, pracowników organizacji humanitarnych i obrońców praw człowieka w przypadku bezpośredniego zagrożenia przemocą fizyczną ze strony jakichkolwiek zewnętrznych lub kongijskich grup zbrojnych, a także do wspierania wysiłków rządu podejmowanych w celu zwalczania bezkarności i zapewnienia ochrony ludności cywilnej w przypadku łamania międzynarodowych praw człowieka i prawa humanitarnego, w tym również wszelkich form przemocy o podłożu seksualnym i związanej z płcią,
- D. mając na uwadze, że mimo obecności MONUSCO walki między armią kongijską, milicją Mai Mai, bojownikami Demokratycznych Sił na rzecz Wyzwolenia Ruandy, Ludowym Frontem Sprawiedliwości w Kongu a Armią Oporu Pana od 1998 r. spowodowały śmierć 6 mln ludzi i wciąż co miesiąc, bezpośrednio czy też pośrednio, są przyczyną śmierci tysięcy ludzi, nieopisanych cierpień, ubóstwa i fali uchodźców wewnętrznych, a sytuacja w obozach dla uchodźców nieustannie się pogarsza,
- E. mając na uwadze, że żołnierze armii kongijskiej są zamieszani w zabójstwa i gwałty na setkach cywilów; mając na uwadze, że wciąż mają miejsce akty gwałtu i przymusowego wcielania cywilów i dzieci do sił zbrojnych oraz poważne naruszenia praw człowieka we wschodnich częściach Demokratycznej Republiki Konga, popełniane zarówno przez oddziały rebeliantów Armii Oporu Pana, bojowników Demokratycznych Sił na rzecz Wyzwolenia Ruandy, jak i przez samą armię kongijską,
- F. mając na uwadze, że gwałt jako narzędzie walki stał się we wschodnim Kongu wstrząsająco powszechny, a w ubiegłym roku doniesiono o co najmniej 8300 gwałtach, przy czym zdaniem ONZ wiele dalszych aktów tego rodzaju nie zostało zgłoszonych; mając na uwadze, że według wysokiego komisarza ONZ ds. uchodźców w pierwszym kwartale 2010 r. odnotowano gwałt na co najmniej 1244 kobietach, co oznacza, że codziennie dochodzi średnio do 14 gwałtów; mając na uwadze, że przemoc seksualną i przemoc o podłożu seksualnym należy zawsze uważać za zbrodnię wojenną i zbrodnię przeciwko ludzkości,
- G. mając na uwadze, że szereg ruchów zbrojnych w Demokratycznej Republice Konga, w tym regularne wojsko, stosuje systematyczne gwałty jako element wojennej taktyki zastraszania i środek do osiągnięcia celów wojskowych i gospodarczych; mając na uwadze, że kobiety są celowo napadane na oczach rodzin lub wszystkich mieszkańców wioski, by zasiać strach w społeczności; mając na uwadze, że owe akty przemocy często prowadzą do pozbawienia kobiet miejsca w społeczeństwie, zdolności do opieki nad dziećmi czy nawet życia, a ponadto kobiety są często zarażane wirusem HIV,
- H. mając na uwadze, że niepowodzenie prokuratorów cywilnych i wojskowych w przeprowadzeniu bezstronnych śledztw w sprawie osób odpowiedzialnych za łamanie praw człowieka doprowadziło do tego, że gwałty zbiorowe i napaści na tle seksualnym są dla ludności Konga tak powszechne, że sprzyjają powstawaniu atmosfery swoistej „akceptacji” łamania praw człowieka w tym regionie,

- I. mając na uwadze, że armia kongijska nadal nie dysponuje zasobami ludzkimi, technicznymi ani finansowymi wystarczającymi do wykonywania swoich zadań we wschodnich prowincjach Demokratycznej Republiki Kongo, a ponadto w jej szeregach brak jest dyscypliny i odpowiedniego wykształcenia, co nadal utrudnia jej rolę w ochronie ludności i przywracaniu pokoju,
 - J. mając na uwadze, że wiele organizacji pozarządowych odnotowało nasilenie prześladowań obrońców praw człowieka, dziennikarzy, przywódców opozycji, ofiar i świadków w Demokratycznej Republice Kongo w minionym roku, w tym zabójstw, bezprawnych aresztowań, postępowań sądowych, pogroźek przez telefon i powtarzających się wezwań do stawienia się w siedzibach służb wywiadowczych,
 - K. mając na uwadze, że zbrodniarz wojenny Bosco Ntaganda wciąż nie został zatrzymany, a wręcz przeciwnie – mianowano go na wysokie stanowisko we wspólnych operacjach sił kongijskich i ruandyjskich we wschodniej części Demokratycznej Republiki Kongo; mając na uwadze, że były przywódca kongijski Jean-Pierre Bemba Gombo został postawiony przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym (MTK) za zbrodnie wojenne, w tym gwałty,
 - L. mając na uwadze, że nielegalny handel minerałami w Demokratycznej Republice Kongo umożliwia wielu podmiotom dalsze kupowanie minerałów z obszarów kontrolowanych przez grupy rebeliantów, co daje tym grupom źródła finansów, a także mając na uwadze, że sytuacja ta to jeden z czynników podsycających i zaogniających konflikt,
 - M. mając na uwadze, że przyjęta niedawno w USA ustawa o „krwawych minerałach” to próba zapobieżenia kupowaniu przez amerykańskich konsumentów telefonów komórkowych, komputerów i innych urządzeń opartych na nowoczesnych technologiach, produkowanych przez amerykańskie przedsiębiorstwa wykorzystujące minerały z kopalni kontrolowanych przez rebeliantów; mając na uwadze, że w ustawie wezwano również przedsiębiorstwa z USA, w tym producentów markowych wyrobów elektronicznych, przetwórców minerałów i jubilerów, by co roku składały w Komisji Papierów Wartościowych i Giełd sprawozdania dotyczące ewentualnego wykorzystania w ich produktach złota, tantal, koltanu lub kasyterytu importowanych bezpośrednio z Demokratycznej Republiki Kongo lub pochodzących z przemytu przez jedno z dziewięciu państw sąsiadujących,
- 1. zdecydowanie potępia masowe gwałty i inne formy naruszania praw człowieka, których w dniach od 30 lipca do 4 sierpnia 2010 r. w prowincji Północnego Kiwu dokonały na co najmniej 500 kobietach i dzieciach Demokratyczne Siły na rzecz Wyzwolenia Ruandy, rebelianckie ugrupowanie Hutu i milicja Mai Mai, jak również przypadki pogwałcenia praw człowieka w innych regionach Północnego i Południowego Kiwu;
 - 2. wzywa wszystkie zainteresowane strony do zaostrenia walki z bezkarnością i natychmiastowego zaprzestania przemocy i łamania praw człowieka w DRK, zwłaszcza w Północnym Kiwu; podkreśla konieczność dalszych starań o zakończenie działań lokalnych i zewnętrznych grup zbrojnych we wschodniej części Demokratycznej Republiki Kongo;
 - 3. wzywa ONZ i władze kongijskie do przeprowadzenia bezstronnego i szczegółowego dochodzenia oraz postawienia przed sądem osób odpowiedzialnych za łamanie praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego, zgodnie z prawem kongijskim i międzynarodowym;
 - 4. wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że misja stabilizacyjna MONUSCO nie mogła

skorzystać ze swojego mandatu i zasad zaangażowania w celu zapewnienia ochrony przed tak masowymi gwałtami i innymi przypadkami łamania praw człowieka przez członków ugrupowań zbrojnych w pobliżu swojej bazy pokojowej; uznaje jednak, że obecność misji jest nadal niezbędna, i wzywa do podjęcia wszelkich starań o umożliwienie jej pełnej realizacji mandatu polegającego na ochronie osób zagrożonych;

5. wzywa Radę Bezpieczeństwa ONZ, by w trybie pilnym podjęła wszelkie możliwe działania w celu rzeczywistego zapobiegania dalszym atakom na ludność cywilną we wschodnich prowincjach Demokratycznej Republiki Konga oraz udzielenia ofiarom pomocy medycznej, prawnej, socjalnej, humanitarnej i innej; domaga się skutecznego wdrożenia nowego kodeksu postępowania dla MONUSCO i utworzenia grupy wykonawczej ds. monitorowania sytuacji w zakresie praw człowieka;
6. podkreśla nagłą potrzebę znalezienia politycznego rozwiązania konfliktu zbrojnego; wzywa rząd Demokratycznej Republiki Konga do zapewnienia – we współpracy ze społecznością międzynarodową i Unią Afrykańską – bezpieczeństwa i stabilności we wschodniej części Konga, a wszystkie grupy zbrojne w DRK – do zaprzestania ataków, przestrzegania praw człowieka i natychmiastowego powrotu na ścieżkę dialogu pokojowego;
7. wzywa do natychmiastowego zwiększenia udziału kobiet we wszystkich inicjatywach zmierzających do znalezienia rozwiązania konfliktu w Demokratycznej Republice Konga, także w roli mediatorów i negocjatorów oraz przy wdrażaniu środków rozwiązywania konfliktów;
8. podkreśla, że modernizacja i reforma systemu sądownictwa (obejmująca wymiar zapobiegania i ochrony oraz zwalczania bezkarności w odniesieniu do przemocy seksualnej), jak również pomoc ofiarom i ich ponowna integracja powinny być centralnym elementem programów pomocowych, które będą objęte finansowaniem; w związku z tym wzywa do wnoszenia do Międzynarodowego Trybunału Karnego spraw o masowe gwałty we wschodniej części Demokratycznej Republiki Konga;
9. podkreśla, że głównym priorytetem humanitarnym w Demokratycznej Republice Konga powinno być utworzenie autentycznego krajowego wojska; przypomina, że szkolenia i wypłata godnego żołdu są niezbędne do zreformowania kongijskiej armii i poprawienia dyscypliny;
10. wzywa parlament DRK do utworzenia Krajowej Komisji ds. Praw Człowieka, zgodnie z zapisem w konstytucji, co byłoby pierwszym krokiem do uchwalenia prawa dotyczącego ochrony ofiar i świadków łamania praw człowieka, działaczy na rzecz praw człowieka, pracowników organizacji pomocowych i dziennikarzy;
11. zwraca się do państw regionu Wielkich Jezior Afrykańskich, by utrzymały wysoki poziom zaangażowania we wspólne wspieranie pokoju i stabilności w regionie przy użyciu istniejącego mechanizmu regionalnego oraz by wzmogły wysiłki na rzecz regionalnego rozwoju gospodarczego, zwracając szczególną uwagę na pojednanie, bezpieczeństwo mieszkańców, skuteczność pociągania winnych do odpowiedzialności oraz powrót i integrację uchodźców i przesiedleńców wewnętrznych;
12. wzywa Unię Europejską i państwa członkowskie do wspierania działalności misji EUSEC i EUPOL; wzywa do pełnego włączenia problematyki płci do wszystkich operacji

prowadzonych w ramach polityki bezpieczeństwa i obrony; w związku z tym apeluje o zdecydowane uwzględnienie perspektywy płci w misjach cywilnych i wojskowych w celu poprawienia ich skuteczności operacyjnej, gdyż UE może wnieść istotną wartość dodaną będącą ważnym elementem podejścia do problemów kobiet w konfliktach zbrojnych oraz zapobiegania konfliktom;

13. ubolewa z powodu nasilających się aktów przemocy wobec pracowników organizacji pomocowych i składa hołd niezwykle trudnej pracy wykonywanej przez organizacje humanitarne w terenie w szczególnie niepewnych warunkach;
14. z zadowoleniem przyjmuje uchwalenie w USA nowej ustawy o „minerałach z regionów ogarniętych konfliktami” oraz zwraca się do Komisji i Rady o rozważenie inicjatywy legislacyjnej idącej w podobnym kierunku; wzywa rząd Demokratycznej Republiki Konga do pełnego wdrożenia i przestrzegania inicjatywy na rzecz przejrzystości w przemyśle wydobywczym w celu poprawy przejrzystości i dobrego zarządzania w przemyśle wydobywczym; wzywa Komisję i Radę do intensywniejszej walki z nadal podważającą prawa człowieka i przyczyniającą się do ich naruszania korupcją w Demokratycznej Republice Konga;
15. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącej Komisji i wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządów i parlamentom państw członkowskich, instytucjom Unii Afrykańskiej, Południowoafrykańskiej Wspólnocie Rozwoju (SADC), rządów regionów Wielkich Jezior Afrykańskich, w tym Demokratycznej Republice Konga i Ruandzie, sekretarzowi generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, specjalnemu przedstawicielowi ONZ ds. przemocy seksualnej podczas konfliktów zbrojnych, podsekretarzowi generalnemu ONZ ds. humanitarnych i koordynatorowi pomocy w sytuacjach kryzysowych, Radzie Bezpieczeństwa ONZ oraz Radzie Praw Człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych.